

Utrujen in nezadovoljevan čitatelj mi morda očita: *Kaj pa je tebe treba bilo?* Ta trud, ki si ga žrtvoval Prešernovim poezijam, bi mar bil posvetil preučevanju novega sodnega reda, in o tem bi naj bil kaj pisal. „Nam utile je zrno, dulce pleva“. — Opomin na nov sodni red mi jemlje ves humor, zatoorej odgovarjam resno: Važen je sodni red, važnejši je življenski red, in ta zahteva jasnih ur, da *skrbi verige bodo odstopile*, in da se, ko *nevstrah'vani čas hiti*, odpočijemo in z dušno zabavo okrepčamo za opetovano sisypho-vanje. *Kdo zná noč temno razjasnit', ki tare duha?* Samó pesnik, in kdo bolje, negoli naš nesmrtni Prešeren, ki nam je domačin po stanu, krvi in jeziku. Prelistujte torej v počitnih, življenskemu redu posvečenih, urah njegove poezije, in z menoj vred boste prepričani:

„Da one samé nam ur'jo roké,
Da one samé nam glave vedré“.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Zemljiškoknjižni vpisi, kateri se imajo po §-u 2. zakona z dne 23. maja 1883, št. 82. drž. zak. izvrševati uradoma, imajo za predmet stvarne pravice brez omejitve in nikakor ne samo takih stvarnih pravic, kateri so podlaga dolžnosti plačevati zemljiški davek.

(Iz knjige judikatov c. kr. najvišjega sodišča št. 134: pleniss. sklep z dne 8. aprila 1896, št. 3577.).

Kazuje na prakso, katero izvaja neko okrajno sodišče in po kateri nastopi vpis v zemljiško knjigo, ki se izvršuje eventualno uradoma po §-u 2. zakona z dne 23. maja 1883, št. 82. drž. zak., samo pri vpisovanji lastninske pravice, ne pa tudi drugih pravic, naprosilo je c. kr. pravosodno ministerstvo z dopisom z dne 16. marca 1896 predsedništvo najvišjega sodišča, naj ukrene v polnem senatu razsodek o tem, je-li morajo zemljiškoknjižni vpisi, kateri se morajo po §-u 2. navedenega zakona izvrševati uradoma, imeti za predmet stvarne pravice brez omejitve, ali samo take stvarne pravice, kateri so podlaga dolžnosti plačevati zemljiški davek.

Predsedništvo najvišjega sodišča zaukazalo je torej v zmislu instrukcije, potrjene z najvišjim sklepom z dne 7. avgusta 1872, da se posvetuje o tem prašanju v najpopolnejšem senatu, kateri je sklenil, da vpiše v knjigo judikatov na čelu navedeni pravni rek in sicer temeljem sledečih razmotrivanj:

Po §-u 2. zakona z dne 23. maja 1883, št. 82. drž. zak. izvrševati se morajo zemljiškoknjižni vpisi, katerih temelji so se ustanovili tekom zapuščinske razprave v obliki, katera odgovarja zahtevam vknjižeb, ako ni prošnje vdeležencev, katera bi odgovarjala obstoječim zakonitim propisom, potem ko je zadobilo prisojilo pravno moč, po zapuščinskem sodišču uradoma, ako so sodišču pri rokah za dovoljenje vknjižbe potrebne listine, v kolikor niso izdatki odločeb zapuščinskega sodišča. V §-u 3. istega zakona določuje se, da ima zemljiškoknjižno sodišče, ako uradoma povodom zapuščinske razprave izve, da se je opustil zemljiškoknjižni vpis stvarne pravice, ki je podlaga dolžnosti plačevati zemljiški davek, ali če se zemljiškoknjižno sodišče naprosi po katasterskem oblastvu, da naj poskrbi opuščenim zemljiškoknjižni vpis take pravice, pozvati zamudno stranko, potem ko jo je zaslišalo, da naj ukrene, da se v določenem roku pod izogibom globe zemljiška knjiga uredi, ali da se, če je kaj nasprotujočih zadržkov, izkaže o storjenih korakih, da se zadržki odpravijo. Smoter te zakonite določbe je skladnost zemljiške knjige z zemljiškodavčnim katastrom. Določilo §-a 2. navedenega zakona ima dalje ta smoter, da napravi skladnost zemljiške knjige z dejanskimi razmerami, kojih obstoj se je ali po zapuščinski razpravi ali znova ustanovil ali pa tekom zapuščinske razprave konstatoval. Med tem ko § 3. navedenega zakona zadeva izrecno samo take stvarne pravice, katere so podlaga dolžnosti plačevati zemljiški davek, ne misli § 2. istega zakona na tako omejitev in se mora torej določilo §-a 2. pod uveti, katere določuje ta zakonita določba, uporabljati na vse stvarne pravice brez izjeme, torej ne samo na lastninsko pravico, ampak tudi na zastavne pravice, služnosti, realna bremena, da celo na pravico rešilnega kupa in na predkupno pravico kakor tudi na najemne pravice in ne samo na pridobitev teh pravic, ampak tudi na njih utesnitev, prenos in ugasnitev. Ako bi bilo zakonodajstvo vpise, ki se izvršujejo uradoma, nameravalo omejiti na one stvarne pravice, katere so podlaga dolžnosti plačevati zemljiški davek, moralo bi to v §-u izrecno iz-

raziti. O tem more se tem manj dvomiti, ker se je v naslednjem §-u 3. ukazalo, da se imajo stranke siloma primorati, da napravijo red v zemljiški knjigi, izrecno samo gledé onih stvarnih pravic, katere so podlaga dolžnosti plačevati zemljiški davek. Ako se pomisli, da ni v §-u 2. v mislih slučaj, v katerem so popolnoma dane podlage za zemljiškoknjižni vpis in v katerem gre samo še za to, da se zemljiškoknjižno izvrši, kar se je dognalo tekom zapuščinske razprave, da se v tem slučaju v očitnem interesu strank uradoma ukrene samo ono, kar bi bile stranke same opravičene ukreniti in odlašajo samo radi indolence, radi okornosti ali radi stroškov, ki so združeni z zemljiškoknjižno prošnjo, da pa § 3. govori o vsem drugem slučaju, namreč o slučaju, v katerem podlage za zemljiškoknjižni vpis uradoma niso dognane in v katerem je nujni povod za napravo reda v zemljiški knjigi samo radi tega, ker bi sicer zemljiška knjiga ne bila v skladu z zemljiškodavčnim katastrom, potem ni težko dobiti razlago, zakaj se slučaj, katere omenja zakon, različno uravnavajo. Določba §-a 3. pa ozira se samo posredno na korist strank, v prvi vrsti in neposredno pa na javno korist, kateri je brezdvomno na tem ležeče, da je zemljiška knjiga v skladu z zemljiškodavčnim katastrom. Nazor, da se določba §-a 2. jednako z ono §-a 3. navedenega zakona nanaša samo na one stvarne pravice, katere so podlaga dolžnosti plačevati zemljiški davek, imenovati se mora torej pravnopomoten, nasprotujoč besedam in očitnemu namenu zakona. Prašanje, katero se je stavilo, razsoditi se mora torej soglasno z opazkami, katere se nahajajo v ukazu pravosodnega ministerstva z dne 25. avgusta 1884, št. 4407 in katere v vsakem oziru odgovarjajo zakonu tako-le: Zemljiškoknjižni vpisi, kateri se imajo po §-u 3. zakona z dne 23. maja 1883, št. 83. drž. zak. izvrševati uradoma, imajo za predmet stvarne pravice brez omejitve in nikakor ne samo takih stvarnih pravic, kateri so podlaga dolžnosti plačevati zemljiški davek.

b) Razsoja o prašanju, je-li pristojba pristojbini od imovinskega prenos vsled smrti stvarna zastavljenost izvršilno prodane nepremičnine, je stvar sodnika, kateri razdeljuje doseženo izkupilo. Ta zastavljenost taki pristojbini tedaj ne pristojba, ako se je zapuščina, v katero spada nepremičnina, kojo zadeva pristojbina, prisodila še le potem, ko se je nepremičnina že izvršilno prodala.

V izvršilni zadevi A-jevi proti B-ju likvidoval je prvi sodnik k doseženemu izkupilu oglašeno percentuvalno pristojbino, ki se je odmerila od zapuščine dne 8. decembra 1893. l. umrle X., oziroma od izvršilno prodane polovice zemljišča, katera je bila lastnina X., kot prednostno tirjatev.

Višje deželno sodišče na Dunaji izreklo je, izpremenivši prvosodni odlok, da omenjena odstotna pristojbina ni likvidna in to uvažuje, da imajo zapuščinske pristojbine za prenose imovine vsled smrti zakonito zastavno pravico le na onih predmetih, kateri se pridobe po prenosu imovine vsled smrti, da pa vprašavno zemljišče, katerega polovica spada v zapuščino X., ne stvarja predmeta pridobitve vsled smrti, ker se je še pred prisojilom zapuščine izvršilnim potom prodala v svrho poplačila dolga, kateri je bil na zapuščini, in torej pravni naslednik zapustnice te polovice ni pridobil; da pa tudi za to zemljišče doseženo izkupilo ne more biti predmet pridobitve vsled smrti, ker ne zadostuje niti za poplačilo hipotečnih upnikov, vsled česar manjka vsak vzrok, iz katerega bi se mogla uporabljati zakonita določila o stvarni zaveznosti (§ 72. prist. zak.) za pristojbine, ki se morajo plačevati povodom pridobitve vsled smrti, na predležeče izkupilo.

Najvišje sodišče potrdilo je višjesodno razsodilo z odločbo z dne 15. aprila 1896, št. 4100 in sicer uvažuje, da se mora po dvornih dekretih z dne 15. januarja 1787, št. 621. z. j. z. in z dne 23. oktobra 1794, št. 199. z. j. z. izkupilo, ki se je doseglo za izvršilno prodano zemljišče, razdeliti med zastavne upnike, ki so zaznamovani na tem zemljišči, po obstoječem prednostnim redu, da mora torej sodnik, kateri razdeljuje, pretresovati obstoj zastavne pravice, na podlagi koje se zahteva plačilo iz izkupila; da torej gledé zapuščinske pristojbine, ki se je oglasila za poplačilo iz izkupila in kojo je plačati za prenos imovine vsled smrti, sodniškemu

presojevanju ni podvržena zakonitost njene odmere, pač pa obstoj zastavne pravice, ki se zahteva za to pristojbino; da zahteva c. kr. finančna blagajnica za priglašeno od zapuščine dne 8. decembra 1805 umrle X., oziroma od izvršilno prodane, X. lastne polovice zemljišča zakonito zastavno pravico po §-u 72. prišt. zak.; uvažujé, da se je to zemljišče izvršilno prodalo že 17. septembra 1895, med tem ko se je zapuščina X. prisodila še le 24. decembra 1895, da torej preje omenjenega zemljišča dediči X. niso pridobili; dalje uvažujé: da ima po §-u 5. ces. naredbe z dne 19. marca 1853, št. 53. drž. zak. v slučaju, da se nepremičnina, katera je prešla na koga vsled smrti, po sodišču proda še pred sodnim prisojilom zapuščine, odpasti iztirjevanje odpadajoče pristojbine, in iz tega vsekako sledi, da se tudi ne more uveljaviti zakonito zastavno pravico na nepremičnino, prodano kot zapuščinska imovina; da mora to naredbo kot splošno veljaven zakon uporabljati tudi sodnik, da je torej višje deželno sodišče, ko ni pripoznalo zahtevane zastavne pravice za pristojbino odmerjeno od zapuščine X. na nepremičnino, koja se je prodala po sodišču, in torej te pristojbine iz izkupila ni likvidovalo, to je ni odkazalo, postopalo samo v svojem pristojnem delokrogu in po zakonih.

Ob jednem ukrenilo se je, da se vpiše na čeluna vedeni pravni stavek v repertorij izrekov pod št. 163.

c) Odstopojemniku gredo gledé na tirjatev, prepuščeno mu izvršilnim potom s prisojilom, ravno tiste pravice, katere je imel izvršenec; hranilec novcev ima pred prisojilom izročiti jih slednjemu, po prisojilu, hranileu zakonito prijavljenem, pa prvemu (§-a 1394. in 961. obč. drž. zak., pa § 314. o. s. r.). Tirjatev označiti se ima v prošnji za izvršilno prisojilo natančno, tudi z njenim dozdevnim pravnim naslovom; če pa se je pokazal slednji tekom pravde kot napačen, ga nadomestiš v skrajšanem postopku vedno lahko s pravim naslovom (§ 1314. o. s. r.).

Tožbeni zahtevek: Toženec M. H. je dolžan plačati tožniku vsled odloka z dne 30. junija 1895, št. 2189 kot odstopojemniku A. P-ta, od svote izročene njemu v hranitev, znašajoče 290 gld. av. velj.,

delni znesek 174 gld. 70 kr. s 5% obrestmi od 30. junija 1895. l. in tožbene stroške v 14. dnevih pod izvršilom — zavrnilo je okrajno sodišče v Ž. z razsodbo z dne 16. decembra 1895, št. 4183 iz sledečih

razlogov:

A. P. je bil dolžan plačati tožniku glasom poravnave z dne 8. majnika 1895, št. 1630 in odloka z dne 15. junija 1895 na posojilu 125 gld. z 8% obrestmi od 8. novembra 1890. l. in tožbenimi stroški 21 gld. 51 kr. V iztirjanje te tirjatve zaprosil je tožnik dne 25. junija 1895. l. izvršilno prisojilo tirjatve A. P-ta na posojilu v znesku 290 gld. v plačilnej obljubi M. H-ja. Tej prošnji se je ugodilo z odlokom z dne 30. junija 1895, št. 2189. Ker M. H. ni plačal prisojene svote, tožil je tožnik dne 30. julija 1895. l. M. H-ja, da mu je slednji dolžan plačati prisilno odkupljeno tirjatev A. P-ta na posojilu, znašajočem 174 gld. s pripadki. M. H. je oporekal, da mu je A. P. posodil 290 gld., obstal pa je, da mu je poslal pred 10 leti iz Amerike v hranitev 290 gld.; ko je slišal M. H., da namerava tožnik prisoditi si dati to svoto, plačal je to svoto ned. nezakonskemu otroku A. P-ta, J. P-tu z dovolitvijo nezakonske matere, varuha Janeza P-ta in načelnika tega sodišča. M. H. trdi, da se mu je zagotovilo po slednjem, da je s tem plačilom prost sleherne obveze, kar se je zgodilo preje, ko se mu je vročil prisojilni odlok. Tožnik je vzel na vednost, da je imel toženec M. H. novce le v shranitvi, ter je izpremenil temu odnošaju primerno svoj tožbeni zahtevek, sicer pa oporekal toženčeve trditve. Toženčevi priči Janez P. in Ana P. sta potrdili navedeno toženčevo trditev o plačilu, kar dokazuje tudi potrdilo mestne hranilnice Novomeške z dne 19. junija 1895, št. 525., glasom katerega je poslal Janez P. 18. junija 1895. l. onej hranilnici za ned. J. P-ta svoto 290 gld. Obedve priči potrdili sta, da se je izvršila ta pošiljatev posredovanjem načelnika Ž-ga sodišča. A. P. nezakonska mati ned. Jožeta P-ta in M. P., sestra toženčeva, sta potrdili soglasno, da njima je pisal A. P. iz Amerike, da so novci, shranjeni pri M. H-ju v znesku 290 gld. av. v., lastnina nezakonskega otroka J. P-ta. Dognano je, da je bil tožniku prisojen del posojilne tirjatve pri M. H-ju, iz česar pa sledi, da je imelo izvršilno posojilo iz odloka z dne 30. junija 1895, št. 2189. le takrat veljavo, ako je A. P. resnično posodil M. H-ju 290 gld.; kajti le posojena svota in

nikaka druga, prisodila se je tožniku, in le plačilo M. H-ju prisojene svote imel bi zahtevati tožnik z navedenim posojilnim odlokom. Pravni naslov tirjatve je pri prisojilu bistven. Ker je tožnik pri razpravi sam na vednost vzel, da A. P. ni »posodil« M. H-ju svote 290 gld., nego le izročil v hranitev, in ker je izpremenil tožnik pravni naslov v tožbenem zahtevku, je slednji že iz tega vzroka neosnovan, ker se je moral zavrniti. Zavrniti pa se je moral tudi radi tega, ker je dokazal toženec s pričama, da je plačal svoto 290 gld., katero je bil dolžan A. P-tu, z odobritvijo nadvaruškega oblastva, da-si ta dovolitev ni izšla v zakonitej obliki; nadalje z dovolitvijo A. P-ta, poprej ko je prosil tožnik za izvršilno posojilo; preje, ko se je vročil M. H-ju prisojilni odlok. M. H. je dokazal, da ni bil A. P-tu v trenutku vročitve prisojilnega odloka ničesa dolžan, torej tožnik ni zadobil z izvršilnim prisojilom nobene tirjatve (§ 1392.—1394., 1412., 1427. obč. drž. zak.). Tožbeni zahtevek se je zavrnil torej popolnoma.

Vsled tožnikove apelacije je razveljavilo višje deželno sodišče v Gradci razsodbo prvega sodnika ter ugodilo tožbi z razsodbo z dne 19. februarja 1896, št. 910. iz nastopnih

razlogov.

A. P. ima plačati tožniku temeljem poravnave z dne 8. majnika 1895, št. 1630 in odloka z dne 15. junija 1895, št. 1985 znesek 125 gld. s pripadki. V iztirjanje te tirjatve prisodil se je tožniku z odlokom z dne 30. junija 1895, št. 2189 izvršilno del tirjatve pristoječe A. P-tu proti tožencu v znesku 290 gld., namreč 174 gld. 70 kr. S predležečo tožbo zahteva tožnik od toženca plačilo njemu prisojenega zneska 174 gld. 70 kr. Toženec priznava, da mu je poslal A. P. pred 10 leti iz Amerike 290 gld. v hranitev in vgovarja sledeče: A. P. je oče nezakonskemu otroku Jožetu P-tu, rojenemu od Ane P., katera mu je povedala, da jej je pisal A. P. pred 9 leti iz Amerike, da se svota hrani pri tožencu M. H-ju, kot lastnina ned. Jožeta P-ta. Ker je slišal potem toženec M. H., da namerava tožnik prisoditi si pustiti svoto 290 gld., je toženec ploodonosno naložil te novce pred vročitvijo prisojilnega odloka 18. junija 1895. l., sporazumno z varuhom Janezom P-tom in z odobritvijo okrajnega sodišča Žega, na ime ned. Jožeta P-ta v Novomeškeji hranilnici, radi česar naj bi se imela zavrniti tožba. A tega vgovora ne gre upoštevati. Sodna položitev novcev se ni izvršila

nikoli, niti pred vročitvijo prisojilnega odloka, niti po vročitvi, kajti hranilna knjižica št. 611. v vrednosti 290 gld. je še dandanes v roki napominanega dozdevnega varuha Janeza P-ta, kateri je izpovedal kot priča zaslišan, da se doslej ni imenoval varuhom nedoletnemu Jožetu P-tu. Ne gledé na to, da se ni položila svota 290 gld. za ned. Jožeta P-ta v roki sodišča, ni toženec niti trdil, da ga je poveril A. P. k takej položitvi. Poleg tega se pa tudi dokazalo ni, da je ned. Jože P. nezakonski sin A. P-ta. Ker toženec ni izročil A. P-tu svote 290 gld. v hranitev prevzete, niti pooblaščencu v to svrhu poverjenemu, ugoditi je bilo tožbenemu zahtevku.

Potrdivši rzsodbo Graškega višjega sodišča zavrnilo je najvišje sodišče redno revizijo toženčevo z naredbo z dne 20. majnika 1896, št. 5925.

Razlogi.

Gledé prisojene tirjateve pristojé izvršitelju jednake pravice kakor prvotnemu upniku (§ 1394. obč. drž. zak.); z ozirom na pravno razmerje obvezan je bil toženec v zmislu §-a 961. obč. drž. zak., pravilno vrniti izročniku novce v hranitev izročene. Napram tožniku bi bil moral dokazati toženec, da je izpolnil pravilno svojo obvezo bodisi proti izročniku, bodisi proti tožniku kot drugemu prejemniku, kar se mu pa ni posrečilo po vtemeljenem nazoru višjega sodišča, kajti niti iz toženčevega razmotrivanja niti iz izpovedeb prič ne sledi, da bi bil pridobil pred napominanim izvršilnim prisojilom nedoletnik Jože P. kako pravico, po katerej bi prešla tirjatev 290 gld. nanj. Ker je nadalje tirjatev izvršenca A. P-ta povsem slična z ono proti tožencu, kar je razvidno iz pravnega položaja, je nepomenljivo, da se je označila ta tirjatev v prisojilnem odloku kot posojilo, dasi izvira v resnici tirjatev iz hranilne pogodbe, ter ne ovira tožnikove pravice iskati isto pri tožencu, kar bi imel zahtevati njegov prisiljeni pravni sprednik. Slednjič je pripomniti, da je bil tožnik v zmislu določil skrajšanemu postopku določenih, opravičen popraviti tožbi pravni naslov, primeren dejanskim odnošajem.

Dr. Rupert Bežek.

d) Priposestovanje parcel, pripisanih fidejkomisu. Posestnik, kateremu je bil pri delitvi zemljišča, koje se je do tedaj nahajalo v skupni posesti, od drugih sopesestnikov oddeljen kos v izključno posest, more si proti zemljiškoknjižnemu lastniku v dobo priposestovanja vračunavati tudi čas, v katerem je bilo zemljišče še nerazdeljeno v skupni posesti.

Parcelle št. 3251/1 — 3251/10, prej parcela št. 3251, k. o. Krška vas pripisane so vl. št. 101 kranjske deželne deske, pripadajoče k fidejkomisu grofov A. Od teh parcel pa so parcele št. 3251/3 — 3251/10 že mnogo let v posesti kmetov iz bližnje vasi Š., kateri so do leta 1869. skupaj izvrševali posest na vsem dotičnem, tedaj še nerazdeljenem prostoru. Leta 1869. pa so si Š-icani sami ves ta prostor mej seboj razdelili na 8 delov, ter posamezne dele, kateri so pozneje dobili preje navedene parcelne številke, odkazali 8 kmetom v posest. Od tega časa naprej je vsak teh 8 kmetov sam posedoval in užival njemu odkazani del. Vsled naznanila c. kr. razvidnostnega zemljemerca, da posestne razmere niso v soglasji z lastninskimi, dobil je vsak teh 8 kmetov z odlokom z dne 29. jun. 1889 nalog, da mora storiti potrebne korake, da se njegova dotična parcela odpiše od vl. št. 101 kranjske deželne deske. Ker zastopniki fidejkomisa v odpis niso hoteli privoliti, vložil je vsak teh 8 kmetov tožbo de praes. 18. sept. 1892 na pripoznanje lastninske pravice gledé njemu odkazane parcele.

Besede vseh, v teh pravadah izdanih razsodb I., II. in III. stopnje so čisto enake, zato hočemo navesti le razsodbe v zadevi Franca Šk. radi parc. št. 3251/3 k. o. Krška vas. Deželno sodišče v Lj. je tožbi ugodilo z razsodbo z dne 27. julija 1895, št. 5986.

Razlogi:

Po pričah je dokazano, da je prepirni svet, sedaj parcele št. 3251/1 do 3251/10 k. o. Krška vas, pred kakimi 60 leti skoro ves bil pod vodo, da so Š-icani ta svet, odkar je voda odstopila, neprenehoma javno in mirno uživali in posedovali, da so se l. 1869. Š-icani z grajščinskim nadgozdarjem dogovorili gledé meje takó, da se je za mejo mej tem, od njih posedovanim in ostalim grajščinskim svetom napravil presek, katerega sta obe stranki priznali kot pravo mejo, da so leta 1869. ves ta svet Š-icani razdelili in posamezne

dele odkazali v posest 8 lastnikom sosednjih njiv v izključno posest, da je pri tej priliki Fran Šk., oziroma njegov prednik dobil v posest parcelo št. 3251/3, in da je ista od tega časa naprej ostala v njegovi izključni posesti. Dokazano je torej, da je prepirni svet že več nego 40 let v posesti tožnika in njegovih prednikov. Ker se je ta posest uredila s posredovanjem zastopnika grajščine, mora se zmatrati kot zakonita, poštena in pristna posest, po kateri je tožnik v zmislu §-ov 1460., 1468. in 1493. o. d. z. priposestoval lastninsko pravico gledé prepirnega zemljišča. Toženci vgovarjajo pred vsem, da se je parcela št. 2351/3 že vsled odloka z dne 29. jun. 1889, št. 5529, vročenega tožniku že dne 30. jul. 1889, pripisala vl. št. 101 kranjske deželne deske, da se je pa tožba vložila še-le 19. sept. 1892, torej več nego tri leta potem, ko so toženci postali zemljiško-knjižni lastniki prepirnega sveta, in da so tedaj toženci to parcelo priposestovali v zmislu §-a 1467. o. d. z. Toda, ker toženi uživalec fidejkomisa istega ni dobil v zaupanji na javno knjigo, nego kot dedič z vsemi bremenami, in ker ni dokazano, da je sploh kdaj izvršil kako posestno dejanje na prepirnem zemljišču, ne more se sklicevati na § 1467. o. d. z. Dalje vgovarjajo toženci, da priposestovanje ni dokazano, ker so fidejkomisne stvari neotujivne, ter se torej ne morejo priposestovati (§-a 618. in 1455. o. d. z.), dalje, ker bi za priposestovanje trebalo vsaj 40letne dobe; tožnik in njegov prednik pa sta priposestovanje pričela šele leta 1869., in slednjič, ker se niti trdilo ni, da bi bil prepirni svet zakonito prišel od Šicanov na tožnika. Fidejkomis sam na sebi je res neotujiven v zmislu §-a 618. o. d. z. ali v tem slučaju se ne gre za to, da bi fidejkomis postal prostodedna posest, nego samo za priposestovanje posamezne parcele, pripisane fidejkomisu; taka parcela pa ni izključena od priposestovanja, ta vgovor ni vtemeljen. Tožnik je dalje v zmislu §-a 1463. o. d. z. opravičen, v dobo priposestovanja vračunati ne samo časa posesti svojega neposrednega prednika, nego tudi čas posesti kmetov iz Šk. Kar se tiče zadnjega vgovora je dokazano, da so Šicani prepirni svet odstopili osmim mejašem s tem, da so ga istim prepustili v izključno posest. Ker pa človek svojo voljo lahko izrazi ne samo izrecno z besedami, nego tudi molčé z dejanji, ki s prevdarkom vseh okoliščin ne dajejo pametnega vzroka, o njej dvomiti (§ 863. o. d. z.), mora se ta prepustitev posesti v korist osmim mejašem na vsak način zmatrati kot izjava volje kmetov

iz Šk., vsled katere je vtemeljena izročitev prepirnega sveta osmim mejašem in torej tudi tožnikovemu predniku. Priposestovanje je torej popolnoma dokazano ter je tudi tožbeni zahtevek vpravičen.

Vsled apelacije tožencev je višje dež. sodišče v Gradcu z razsodbo z dne 28. novembra 1895, št. 9874 potrdilo razsodbo prvega sodišča.

Razlogi:

Tožnik res opira svojo tožbo na več pravnih naslovov, kateri so mej seboj v zvezi, ali temu se ne dá vgovarjati niti s stališča materialnega, niti s stališča pravnega prava. Pred vsem je dokazana prisvojitve (okupacija) pred 50 ali 60 leti, ko je Sava zapustila prepirni svet, ter so ga kmetje iz Šk. vzeli v posest in začeli rabiti s pašo, sekanjem in rezanjem trt. Proti pravoveljavnosti te prisvojitve v zmislu §-ov 381. in 382. o. d. z. se ne dá nič vgovarjati, posebno ker toženci sami ne trdijo, da bi bili gledé prepirnega zemljišča izvršili kako dejanje, katero bi merilo na ižvirno pridobitev istega. Na to prisvojitve naslanja se delitev v letu 1869., katera je tudi po pričah dokazana. So li s to delitvijo bili zadovoljni vsi vdeleženci in se je li ista izvršila takó, da so vsi vdeleženci na-njo vezani, o tem se ne more razpravljati v tej pravdi, samo deležniki bi mogli mej seboj tej delitvi vgovarjati, ne pa toženci kot tretje osebe. Kar se tiče določitve meje in naprave preseka po grajščinskem gozdarju in po kmetih iz Šk. ter vgovor tožencev, da grajščinski gozdar ni bil vpravičen zastopati fidejkomis, se omenja, da dotične okoliščnosti niso ravno velikega pomena, ker se tožba ne opira na pogodbo o določitvi meje, nego na že prej omenjeno prisvojitve v zvezi s priposestovanjem. Rešiti je treba edino le prašanje, je li tožnik vpravičen čas skupne posesti deležnikov, t. j. čas pred letom 1869. v svojo korist vračunavati v dobo priposestovanja. Pred vsem se pri priposestovanju, katero se opira na 30 ali 40 letno dobo sme priračuniti čas posesti prednikov tudi brez zakonitega naslova. Pa tudi ne gledé na to se z ozirom na prisvojitve in na delitev, kateri nihče deležnikov ni vgovarjal in katera se mora torej v zmislu §-a 863. o. d. z. zmatrati kot odobrena, ne more dvomiti o tem, da se tožnikova posest opira na zakonit naslov; poštenost posesti pa se mora predmnevati v zmislu §-a 328. o. d. z., toženci pa niso navedli niti enega dogodka, iz katerega bi se moglo sklepati na slabo vero tožnikovo. Z ozirom na vse to se ne more

dvomiti, da se združba kmetov iz Šk. mora zmatrati kot pravna posestna prednica tožnikova, in da je po §-u 1463. o. d. z. dopustno, da se čas posesti te združbe pred letom 1869. vračunava v dobo priposestovanja. Nevtemeljen je tudi vgovor tožencev, da je prvo-toženec kot užitni lastnik v zmislu §-a 1467. o. d. z. priposestoval prepirni svet potom zemljiško-knjižnega priposestovanja, ker se je v dotični dobi vknjižila njegova pravica, ter so od takrat pretekla že tri leta. Določba §-a 1467. o. d. z. se je deloma razveljavila po določbah zemljiško-knjižnega zakona (§ 61. i. sl.). Vprašati se mora namreč edino le to, je li tožbena pravica tožnikova že zastarela ali ne. Tožba opira se v tem slučaju na razmere, katere obstojé neposredno mej tožnikom in tožencem osebno, oziroma mej tožencem kot dedičem, ne pa kot singularnim naslednikom, zato se isti ne more zmatrati kot tretja oseba, katere je kako pravico pridobila zaupajoč na javne knjige. V takem slučaju pa se mora gledé obstanke tožbene pravice soditi po obstoječih civilnopravnih določbah, o zastaranju, t. j., da tožbena pravica zastara, treba, da poteče navadna zakonita 30letna doba zastaranja. Z ozirom na vse to se apelaciji tožencev ni moglo ugoditi.

Toženci vložili so na to izvanredno revizijsko pritožbo, katero je c. kr. najvišje sodišče odbilo z razsodbo z dne 15. aprila 1896, št. 4302.

Razlogi:

Razsodbi prvih dveh sodišč sta v zakonu popolnoma vpravičeni. Vtemeljenim razlogom istih pristavlja se še, da je pravni temelj tožbenega zahtevka po njegovi vsebini pridobitev lastninske pravice od strani tožnika, ne pa način te pridobitve, da mora sodnik zakon vporabljaati na dotični stvarni položaj brez ozira na pravna mnenja strank, da je v tem slučaju dokazano priposestovanje potom nepretrgane 40letne posesti prepirnega sveta, da ni dokazano, da je ta posest nepoštena (§ 328. o. d. z.), da tožnik ni dolžan dokazati zakonitosti svoje posesti (§ 1477. o. d. z.), in da na drugi strani uživalci fidejkomisa niso dokazali kateregakoli posestnega dejanja, temveč je dokazano, da se je leta 1869. meja mej kmečkim in graščinskim svetom določila s posredovanjem graščinskega nadgozdarja. Vprašanje o vračunavanji dobe priposestovanja v zmislu §-a 1493. o. d. z. se tu ne more razpravljati, ker se na strani

tožnika ni v tej dobi izvršila kaka prevzetba v zmislu navedenega zakona, nego isti le nadaljuje že prej izvrševano posest v razmerji izvršene delitve, te delitve pa toženci, kateri pri istej niso bili vdeleženi, ne morejo izpodbijati.

Dr. K. J.

e) Troški posredovanja odvetnikov pri prisežnih narokih.

V pravdi I. K. proti V. M. pto 75 gld. 45 kr. se je spoznalo na tožencu naloženo glavno prisego o tem, ali se je le-ta zavezal tožniku plačati v Šk., ali ne. To prisego je toženec V. M. storil in se je dotičnega prisežnega naroka vdeležil tudi njegov zastopnik dr. Pr. iz Kranja.

Okrajno sodišče v Škf. je z odlokom z dne 16. febr. 1896, št. 1008 prisežne stroške (katere ima povrniti tožnik) odmerilo na 18 gld. 20 $\frac{1}{2}$ kr. in so bili v tem znesku vračunjeni tudi stroški toženčevega zastopnika dr. Pr. za vožnjo, zamudo, dnevščino in intervencijo pri priseganju.

Proti temu odloku se je tožnik pritožil, češ, da je posredovanje zastopnika pri prisežnem naroku nepotrebno bilo in je višje deželno sodišče v Gradcu z odločbo z dne 8. aprila 1896, št. 3689 ugodilo tej pritožbi, izločilo stroške toženčevega zastopnika za vožnjo, zamudo, dnevščino in posredovanje pri prisežnem naroku v znesku 9 gld. 50 kr. ter tako znižalo prisežne stroške na znesek 8 gld. 70 $\frac{1}{2}$ kr. V temeljevala se je ta odločba s tem, da gledé na priprosto pravdo in na jasno, nedvomljivo besedilo prisege posredovanje zastopnika pri prisežnem naroku ni bilo potrebno k primernemu zagovoru zatoženca, ki bi že prej, predno je nastopil glavno prisego, odločiti se moral, ali zamore s čisto vestjo storiti naloženo prisego, — da se torej povračilo stroškov toženčevega zastopnika, kolikor zadevajo njegovo posredovanje pri prisežnem naroku, nikakor ne more nakladati nasprotniku.

Toženec V. M. je seveda proti tej višjesodni odločbi vložil revizijsko pritožbo, v kateri se sklicuje na dosedanje pravosodje najvišjega sodišča, po katerem je posredovanje zastopnikov pri prisežnih narokih dosedaj se zmatralo kot k primernemu iskanju svoje pravice potrebno.

A najvišje sodišče je z odločbo dne 27. maja 1896, št. 6053 potrdilo navedeno višjesodno odločbo iz razlogov, v isti naštetih.¹⁾

G.

¹⁾ Ta najnovejša odločba je zanimiva, ker je z njo najvišje sodišče izpremenilo svoja načela o potrebi posredovanja odvetnikov pri prisežnih narokih in bi potemtakem zastopniki sploh se izključili od prisežnih narokov, izvzemši le posebno zamotane pravde in prisege z nerazumljivim besedilom, — a tudi na take se da porabljati načelo, da mora stranka že pred nastopom prisege se odločiti, ali bode mogla priseči ali ne, in da ji potem pri prisežnem naroku nobenega zastopnika več treba ni. Najvišje sodišče je v sličnem slučaju z odločbo z dne 14. junija 1893, št. 6805 predručilo odločbo višjega deželnega sodišča v Gradcu, ki je tudi takrat že posredovanje zastopnika pri prisegani njegove stranke gledé na jasno nedvomljivo besedilo prisege kot nepotrebno zmatrало, ter izreklo, da ima stranka sploh pravico poslužiti se pravne pomoči svojega zastopnika tudi pri prisežnem naroku. Sedaj je pa o tem, kakor kaže, drugih mislij.

Kazensko pravo.

Oni, ki je izgoljufane reči prikril, si prisvojil ali razpečal, zakrivil je deležnost izneverjenja, ako ni vedel, da je storivec rečene reči goljufno izmamil, nego mislil, da so mu bile zaupane.

Urarja R. in M. sta bila napravila med seboj nekako pridobitno društvo s hvalevrednim namenom, da se z združenimi močmi preživita. Toda pošteni prislužek njiju obrti zdel se jima je kmalu prenizek in nezadosten za mnogoštevilne nepotrebne njiju potrebščine. Zato sta poskrbela za nepošteno in kaznivo pomnoženje svojih prihodkov. Izvršila in poskusila sta celo vrsto tatvin, goljufij in izneverjenj. Državno pravdnístvo obtožilo je bilo mej drugim R-a, da je K-u žepno uro, vredno 24 gld., z zvijačnim in lažnjivim prigovarjanjem, da jo v njegovem imenu in na njegov račun drago proda, izmamil, ter da je poskusil istemu K-u nekoliko dnij kasneje na sličen način tudi verižico za uro, vredno 20 gld., goljufno odtegniti; M-a pa, da je R-a nagovarjal, naj K-u uro in verižico izmami, in se ž njim v napred o svojem deležu na dobičku in koristi sporazumel; torej R-a zločina goljufije po §-ih 197., 200., odnosno po §-ih 8., 197. in 200. k. z. in M-a sokrivde rečenega zločina po §-u 5. k. z.

Na podlagi podatkov glavne razprave obsodilo je razsodno sodišče R-a v zmyslu obtožbe.

Gledé M-a pa ni bilo dokazano, da je R-a k goljufiji nago-varjal, se ž njim popred o svojem deležu na dobičku sporazumel, pač pa, da je napomenano uro, mislé, da jo je bil K. svojevoljno R-u izročil in zaupal z nalogom, da mu jo proda, zastavil. Sodeče sodišče je vsled tega M-a prestopka deležnosti izneverjenja po §-u 464. k. z. krivim proglasilo.

Obtoženec M. navajal je v svoji pritožbi ničnosti, da so razlogi razsodbe razsodnega sodišča protislovni v onih točkah, v katerih trdé, da je R. zakrivil goljufijo, a v istem dušku govore v zastavi izneverjene ure (§ 281., št 5. k. pr. r.), ter da je razsodno sodišče kazenski zakon krivo tolmačilo in uporabilo, zmatravši vdeležbo ob sleparskem dejanji, že dovršenem (onem R-a), jednako z deležnostjo goljufije, katere kazenski zakon niti ne pozna (§ 281, št. 9. *lit. a*) k. pr. r.). O deležnosti izneverjenja pa ne more biti govora, ker obstoja v predstojećem slučaju objektivno izgoljufana, a ne izneverjena reč.

Toda kasacijsko sodišče je z razsodbo z dne 29. novembra 1895, št. 9660 pritožbo ničnosti odbilo iz teh-le razlogov:

Ničnostni vzrok po §-u 281., št. 5. k. pr. r. ne obstoja, kajti izpodbijani razsodbi se ne očita protislovje v ustanovljenji dejanskih okolnostij, nego kara se samo po mota pravnega nazora, ki dopušča v tem slučaju deležnost izneverjenja, dasi je predmet kaznivega dejanja samo goljufno odvzeta reč.

Razmotrivati je torej samo ničnostni razlog po §-u 281., št. 9. *lit. a*) k. pr. r. Objektivno (brez ozira na hudobni namen) ustanavlja M-ovo sodelovanje sokrivdo goljufije; kajti, dasi je R. lastniku K. uro z lažnjivo pretvezo, da vé za dobrega kupca iste, izmamil, in dasi je bila goljufija v jurističnem zmislu dovršena takoj, ko je R. rečenega K. v zmoto pripravil, vender ni bilo oškodovanje K-a (torej goljufija, v pomenu zločinstva sploh), tako dolgo dovršeno, dokler je imel R. uro v svoji posesti; še-le ko je R. uro proti K-ovemu naročilu uporabil, dovršil je svoje, na oškodovanje K-a naperjeno delovanje. S tem, da je M. še pred napominano dobo činu dejalno pristopil in ob izvrševanji goljufnega oškodovanja svojemu drugu R-u pripomogel, zakrivil bi bil sokrivdo goljufije R-ove, ako bi bil vedel, da je R. uro zvijačno izmamil. Ker pa ni bilo slovom ustanovljenj izpodbijane razsodbe M-u znano, da je R. uro (s posebnim preudarkom napeljano) z zvijačnostjo izmamil, se mu

omenjenega kaznivega dejanja (sokrivde goljufije) prištevati ne more. Pritoževavec se moti, trdé, da se mu ne sme prištevati niti deležnost izneverjenja, češ, da bi obstajal v to smer samo domnevni (putativni) delikt, ker ni bila ura R-u istinito zaupana, nego goljufno odvezta; kajti pritoževavčev položaj je sličen položaju prikrivavca reči, katero zmatra najdeno, ki pa je bila v resnici ukradena. Kaznivo dejanje, vsled katerega si je R. posest ure pridobil, ustanavljalo je sicer goljufijo, a s tem še ni izključeno, da je K., zvijačno zapeljan, R-u uro za daljno prodajo zaupal, in da je torej M. zastavil reč, ki je bila R-u vsled lažnjivega prigovarjanja res le zaupana. M-ovo dejanje obsega torej vse zakonite znake deležnosti izneverjenja.

Gérkič.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. julija 1896.

— (Iz kronike društva „Pravnika“.) Odbor posvetoval se je v seji dne 27. junija t. l. o vprašanji, je-li naj se napravi letos običajni društveni izlet in kam naj bi se izletelo ter o vprašanji, na kak način bi se pridobila potrebna gmotna sredstva, da bi se plačevala najemščina Ljubljanski čitalnici za lastno društveno sobo v „Narodnem domu“. Odbor zmatral je oboji vprašanji prevažni, da bi hotel sam ukreniti, ter je sklenil, da se skliče društveni shod, na katerem bi se o obeh vprašanjih razgovarjalo in sklepalo. Le-ta shod sklical se je na večer 2. julija v prostore čitalnične v „Narodnem domu“. Shoda vdeležilo se je precejšnje število ljubljanskih članov. Shod sklenil je in naročil odboru, da priredi društveni izlet in sicer na predlog gosp. dra. J. Babnika v kraj, kjer bi imeli priliko tudi primorski slovenski in hrvaški društveniki in pravniki ter goriški sniti se z drugimi svojimi tovariši torej nekam na jug. Kraj, kam se izlet priredi, se pa ni določil ter se je naročilo odboru, da stopi v dogovor z društveniki v Trstu in Gorici gledé kraja, da bodo le-ti sami izbrali kraj. Gledé vprašanja, je-li naj se najame lastna društvena soba za knjižnico, shode itd., sklenil je shod, da se odbor dogovori z Ljubljansko čitalnico zastran najema sobe v „Narodnem domu“. Ker pa društvene gmotne razmere ne pripuščajo, da bi se najemščina pokrivala iz društvene blagajnice, naročilo se je odboru, naj se najemščina, kakor tudi stroški, ki bodo nastali z opravo društvene sobe, pokrijejo s prostovoljnimi doneski društvenikov, posebno Ljubljanskih članov. Taki doneski, bodisi Ljubljanskih ali vnanjih članov, kateri bi hoteli kaj prispevati, naj bi se nabirali tudi v svrhu, da se društvena knjižnica popolni in najnovejši literarni proizvodi nakupavajo,